

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy évre — 8 K — f. | Negyedévre — 2 K — f.
Félévre — 4 „ — „ | Egyes szám ára 16 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 6 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 3 dollár.

Felelős szerkesztő:
VARJAS ENDRE.

Laptulajdonos
A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** címére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.

Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona
Nyilttér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán

A babiloni vizeknél.

Szatmár, 1912. szept. 24.

(+) Fájó hurok zokognak föl ott a babiloni füzek alatt. Veszendő és elveszett javak fölött éneklő sirmalmát egy szolgaságra jutott nép. A zsoldárok zordon nyelvén tördeli szét szívét és költi az a megrázó epitaphioszt egy sirbatett nemzet temetői fejfájára.

Meghasogatott köntössel, tépett huru lantján a babiloni querela sikoltásait pengetve, ülhet majd nem-sokára a magyar katolicismus is ezeréves létének ledöntögetett romjain.

És a pusztulást nem is az ellenség lebirhatatlan ereje idézi föl. Hanem inkább az a nemtörődöm mozdulatlanlás, a mely megvihatatlan bástyákat hagy védelem nélkül; az a stratégiai tudatlanság, a mely erőit, csapatait nem viszi be a harc vonalába, hanem engedi, hogy körülkerítsék és lefegyverezék győzhetetlen gárdáit, mielőtt fegyvereit használta volna.

Mert, a mi táborunk elhelyezkedése most is olyan, mintha béke volna.

Az ellenség válogatott erőit küldi az élekre. Nálunk a végeken most is a régi mód járja. Igaz, huztunk egypár árkot, egypár földhányást is emeltünk erődítvénynek, megszerveztük különböző intézményeinket, egyesületeinket, de ezekbe az erődökbe munkában agyonhajszolt, fáradtságtól kimerült embereket küldöttünk vezetőknél.

Végignézhetünk szervezeteinkben, azok élén egyéb, komoly kötelességektől lefoglalt, agyoncsigázott, kimerült őrszemeink vannak, a kik megfáradt agyuk kimerültségével virrasztgatnak helyükön. Másutt a fáradt gőz erőfőlség, nálunk ez a fáradt gőz az összes erőlkészlet, ez hajtja nagy csikorgás közt szervezeteink lomhán mozduló kerekét. Sehol egész ember. A ki teljes munkaerejét, egész énjét, minden energiáját belévetethné intézményeink életébe.

Fukar takarékoskodás az egész vonalon.

És még ezek az ezer dologtól agyonhajszolt, a kemény munkától remegő inu, verejtékes napszamosaink is — dilettánsok! Dilettánsok dolgoznak egyesületeinkben, dilettánsok szervezik szocialis intézményeinket, dilettánsok működnek a szövetkezetek alakításában, dilettánsok ülnek a szerkesztőségek asztalai mellett.

Mikor és kit küldöttünk ki tanulmányutakra? Mikor és kiket képeztünk ki a német katolicismus életerős szervezeteinek szakembereivé? Mikor és kiket neveltünk ki a sajtó számára — üzletemberekké, a kik minden csinját-binját megtanulták egy kiadóvállalat szövevényes technikájának; ujságírókká, a kiknek kisujjában van a modern ujságírás minden titka?

Közlegényi sorba illő amatőröket állítunk vezéri helyre, mikor az ellentábor válogatott erőikkel dolgozik.

És ha még csak az emberekkel takarékoskodnánk!

De a mily zsugori módon farkodunk a szellemi erőikkel, ugyan-

Futur interieur.

— MAGYAR BÁLINT. —

É földön, e réten, e völgyeken
Most tullebegnek lelkem szárnyai,
Most minden vágyam egy álom-világ...
Egykor, hogy, meg tudnék itt állani!

Most alig látom szelid virágát
Az arnyas dombok mély oldalának;
Most alig hallom lány muzsikáját
Csattogó ajku madár dalának.

Egykor: hogy' meg tudnék itt állani,
Bemártani lelkem' virág kelyhébe
S lemosni róla könnyeim porát
Hogyha utam ide visszatérne!

Beszívni a madarak danáját
Barmatcsöppön megtisztult lelkembe...
Hogy' szeretném egykor, valahára,
Hogyha még lehetne!!

É földön, e völgyön, e réteken
Most tullebegnek lelkem szárnyai.
Majd, hogyha már nem tudok repülni,
Egykor: hogy' meg tudnék itt állani!!

A névtelen levél.

— Nagymama?
— Kicsikém!
— Mi az a névtelen levél?
— Ugyan mit érdekelhet az téged, hiszen nem értenéd...
— Mondd meg, nagymama.
— Nos: az egy gyalázatosság.
— Ah!
(Csend. Line mélyen elgondolkodik. Az öreg tovább olvassa Erekmann Chatrian regényét.)
De a leányka újra kezdi:
— Nagymama!
— ...
— Miért gyalázatosság az?
— Ah, gyermekem, milyen hiábavaló kérdéseket teszel!
— Mindig azt mondjátok, ha valamit kérdezek. Így én semmit se fogok megtudhatni.

(Az öreg asszony leteszi pápaszemét és a könyvet is.)

— Azért gyalázatosság, gyermekem — mondja — mert az olyan ember, aki nem vállalja a felelősséget tetteiért, leveleiért

vagy szavaiért, becstelenséget követ el. Megértted?

— Nem nagyon.
— Gondoltam. Nos, ha az ember meg akar valamit valakinek mondani, hát nyíltan a szemébe mondja és nem bujkál. Most érted-e?

— Igen, nagymama. Azt jelenti, hogy nappal mondjunk gorombaságokat az embereknek, mert akkor világosabb van. És aztán a levélben a nevünket és a lakásunk címét is oda kell írunk.

— Körülbelül ez az. És most te mond meg, miért kérdezted ezt tőlem?

Line komoly képpel huzza fel a bábuja ballábára a cipőt.

— Ah, nagymama, ez nem az én titkom, ez háztartási dolog.

— Mit beszélsz te itt?
Line ég a vágytól, hogy beszélhessen — alapjában. Az ajtóhoz lép és hallgatózik.

Majd rejtélyes hangon, titkolózva szól:
— Nos, ma reggel történt, mikor Valentinnel kimentünk... Ugy látszik, hogy a gyümölcsárus megverte a feleségét, mert az bujócskát játszott a szenes legénnyel.

Érted? De hát mit nevezsz ezen?

— Semmit. S aztán?

— A gyümölcsárus nem tudott a dolgról semmit eleinte, de valaki egy névtelen levelet írt neki és ebből megtudta és még regbe jött, s ráütött a feleségére. Na, hitted volna, hogy némely férfiak ilyen gonosz jelleme van? Igazán nem érdemes férjhez menni!

Lapunk mai száma 10 oldal.

iggy teszünk az intézményeinkbe fektetett anyagi tőkékkel is.

Ha nem volna olyan tragikusan sötét, kacagni lehetne azon a krajczároskodáson, melylyel újabb intézményeinket ellátjuk. A mennyit „Az Est“ újságvállalat egy éven mint kimutatott deficitet áldozott újságíróinak tanulmányutjaira és colportálási költségekre, annyit — 150.000 koronát — az egész magyar katolikusság éveken át nem adott össze a sajtóegyesületnek.

Vagy itt van egy közelebbi példa.

Husz esztendeje ez a nagy egyházmegye létrehozta a Pázmány-sajtót. Ötezer forinttal, a mennyi a gépek beszerzésére sem volt elég.

Már két évtized óta várjuk ennek az óriási anyagi tőkének kamatait. Követeljük. És elesodálkozunk, hogy ekkora nagy tőkével hogyan is nyomoroghat sajtónk és hogy husz esztendő óta nem mutat még mindig nem mutat fejlődést; hetilap ma is.

Két évtized alatt összes áldozatunk ötezer forint volt egyik legjelentősebb intézményünkre: a sajtóra.

Es hozzá még azt gondoljuk, hogy ezzel a „fejedelmi bőkezűséggel“ mindörökké gondoskodtunk sajtónkról.

Csak ennyi szellemi és anyagi tőke odaadásával nemsokára majd a babiloni vizek mellett lehet siralmakat énekelni — a pusztulásról.

A sajtó. A „Mária Kongregáció“ e sokszor tárgyalt ügyünket ilyféle beállításban mutatja be: „Aki komolyan katolikus, az nem azt fogja olvasmányánál döntő szempontnak tekinteni, hogy melyik lap hozza a legfrissebb napitracésot s melyik tud legügyesebben szellemeskedni egy-egy napi semmiségen; vagy hogy melyik dübörög épen

az ő szája íze szerint a „48“ és „67“ egetverő kérdéseiben, a Tisza- vagy Jásti-szidásában, a titkos, egyenlő, községenkinti mellett vagy a véderő ellen; még kevésbé persze, hogy melyik tud burkolt-szemérmelnebb és modern-pogányabb lenni a Pesti Hírlap és Tsai; hanem ellenkezőleg az lesz a legfőbb szempontja, hogy melyik keresztényebb, melyik katolikusabb, melyik erkölcsösebb, melyik tisztességesebb. Melyikből szerezhet az ember biztos tájékozást nemcsak a politika csalitos labirintusaiból meg a kéjgyilkosságok és detektívfogások ezreiről, hanem mindenekelőtt arról, hogy hogyan áll Magyarországon s a nagyvilágban a katolicizmus, az üldözött, lehajszolt, lenézett s mégis mindig diadalmaskodó katolikus gondolat? Mi történik az ország kath. szervezeteiben, a kath. világ középpontjában és középpontjaiban; mit csinálnak püspökeink, nagyjaink, hitvallóink, vértanúink? Mik a fenyegetett pontok, hol számít mireánk is a veszélyeztetett közérdek; ki viszi a vagonunkat; mit tesz, mit fír-farag, miben gonoszodik az ellenség? Mert mindezekkel nem törődni, magában fölér az árulással.

S viszont aki egyszer a kath. lapokat megkedveli — és sokszor egy heti olvasásuk elég a megkedveltetésükre — az csakhamar észrevétlenül is bevonatik a kath. gondolat és érzésvilágba. A kath. köz- és társadalmi élet harcászait, el lehet mondani, egy szálíg a kath. sajtó maga nevelte azokká. Ismerünk olyanokat, férfiakat, nőket s egész családokat, akiknek azelőtt hekuba volt minden kath. élet és hitéleti mozgolódás; de mihelyt egy nyájas ismerős beprotégálta hozzájuk valamelyik kath. lapot, az illetők ugyszólva máról-holnapra az aktív katolicizmus hívei, a minden jóban résztvevő kicsiny katolikus sereg munkás tagjává lettek.“

Két milliárd.

Szinte megdöbben az ember, mikor ezt az óriási számot leírja, hát még akkor, ha meggondolja, hogy ez az óriási szám Magyarország jövő évi költségvetését jelenti. Es mi sem mutatja jobban, hogy milyen szenvedélyes politikai párt harcok dülnek nemcsak a képviselőházban, hanem az egész országban, mint az, hogy e rengeteg költségvetéshez, amelyet Teleszky pénzügyminiszter szeptember 17-én este 9 órakor nyújtott be

a képviselőházban, a sajtó alig szólt hozzá, úgy lekötik figyelmét a zavarok.

A budget az állam gazdasági erejének fokmérője. A realis budget nagysága nem mindig jelenti azt, hogy az illető államban súlyosak a terhek, mert a súlyosság attól függ, minő arányban van az állami követelés a polgárok teherviselő képességével. Ha csak a budget nagyságát tekintjük, akkor viruló országnak kellene lenni Magyarországnak, mert az 1868.-i első budget-vel — 147.5 millió forint — szemben csaknem megtízszereződött a mai budget. Csak az a kérdés, vajjon az ország teherviselő képessége is emelkedett-e abban az arányban.

Es ez az, amiben kénytelenek vagyunk kételkedni. Mert bármily nagyon emelkedett is nálunk az utolsó negyven év alatt a gazdasági, ipari és kereskedelmi élet, bár az egyesek jövődélme is átlag megháromszorozódott azóta, a teherviselési képesség nem emelkedett ilyen arányban, mert a jövődélme emelkedését végtelenül felülmutta a drágaság emelkedése, és ma a fokozottabb jövődélme mellett is sokkal nehezebb a megélhetés, mint volt régen s így, természetesen aránylag csekélyebb a teherviselési képesség.

De nem rekriminálásokba akarunk most bocsátkozni, sőt midőn az óriási budget-t ismertetjük, kiemeljük annak hasznos kiadásait.

Az összes kiadás 2.072.754.169 korona. Ezzel szemben az összes bevétel 2.072.809.031 korona, vagyis 54.835 korona fölösleggel végződik a budget.

A múlt évi költségvetéssel szemben 220 millió a növekedés. Ebből 50 millió esik a gazdasági szempontból fontos állami üzemek kiadásainak fedezésére. Az állami, vármegyei és államvasuti tisztviselők családi pótlékára 29 millió esik, míg az állami, községi és hitvallásos tanítók illetményeinek rendezésére 7 és fél millió korona.

A középiskolai hitoktatók fizetését még Barkóczy báró akarta rendezni, azt akkor elajtották. Most a kormány félmillió koronát vett föl e célra a költségvetésbe.

A városok segélyezése is fokozottabb mértékben fog történni, a mi egy millió emelkedést idéz elő.

Égető szükség volt a közegészségi felügyelet átszervezése, valamint a tuberkulózis és a járványos betegségek elleni hathatósabb védekezés, ami újabb két millióval több emelkedést mutat.

Ég felé emeli szemét. Az öreg nagyanyó követi példáját.

Line néhány nap óta a legboldogtalnabb kis leány. Line lopott. Ah, nem pénzt s nem is valami különös dolgot. Hanem azért mégis magáévá tett egy tárgyat, ami nem volt az övé. Veszületett becsületessége elbukott a kísértésben s elkövette azt a mozdulatot, amit az erkölcs megbélyegez és a törvény megbüntet.

Mert hát olyan szép volt az a jól kihegyezett, fényes, sárga czeruza, az oldalára írott aranybetűkkel! Oly régen volt ez már az ő álma, ambíciója!

Mikor először látta az asztalon, nem is gondolt rosszra. Eleinte csak gyönyörködött benne, aztán bátrabb lett és meg-megbökte a hüvelykujjával. Ekkor legurult. Gurulni kezdett az asztalon, s azt meg kellett akadályozni, hogy a földre ne essék! Bizonyosan egészen magától pottyant belé a kis, fehér kötény zsebecskéjébe.

De Line azóta nem eszik, nem alszik, s egyre rémülődik, hogy felfedezik a bűnét. Néha izzadság veri ki a homlokát, s a lelki-furdalás nem hagyja nyugodni.

Ugy olvasta egy könyvben, hogy a parkett kockái alá legjobb a lopott tárgyakat elrejtteni. Ő is úgy tett a lopott czeruzájával. Nem mert vele játszani, nem nézhette meg, nem örülhetett neki.

De hát hogyan tegye vissza. Hiszen a házban oly pedáns a rend, hogy semmi sem hanyódik el soha. És az íróasztal mindig kulcsossal van bezárva!

De hát talán észre sem vették, hogy elveszett. — Vagy azt hiszik, hogy valamelyik butordarab mögé esett. És mit monda-

nának, ha magától, csodaszerűen egyszerre visszakerülne?

De mind e kérdéseknél jobban bántja Linet az a körülmény, hogy belső élete is egészen megzavarodott. Mindig úgy érzi, mintha hamu volna a szájában, mintha a lába és kezei tele volnának csirizzel. Megveti önmagát, de fél a vallomástól.

Es aztán, mint mindenki, akinek nem nyugodt a lelkiismerete, attól fél, hogy megfigyelik minden mozdulatát.

Es a véletlen úgy hozza magával, hogy atyja ezen az estén éppen azt a jelenetet olvassa fel a mamának a regényből, amit olvas, ahol Jean Valjean (A nyomorultakban) így szól Mondparnaszhoz: — Ah, te tolvaj akarsz lenni. De ugyan tudod-e hát, mi az a tolvaj?

Tíz óra van. Bezárja a könyvet és a feleségéhez fordul:

— Kedvesem, mondd, megtalálták már a czeruzát?

— Nem.

— Jól van. Holnap majd tudatom a rendőrségen. Bizonyosan a szobaleány lopta el.

Line felnéz. Mariet gyanúsítják, talán el is fogják és bebörtönzik. Jó egek, mit lehet itt tenni?

Nem messze a lámpától Line halál-sápadt arcuzal, s térdén összekucsol kezekkel ül. Nem játszik, nem beszél. Kis, kerek arca, nagy szemei olyan kinézésűek, mintha valami nagy elhatározásra készülne. Mintha a kitorést várna.

Az atyja, miután hazajött a hivatalból, bemegy a saját szobájába, s átöltözik. Most fog a rendőrségre menni. Leült az asztal mellé és bejelenti:

— Előbb írok egy levelet a rendőröknek.

Line nem mozdul.

De az itatópapiros kétfelé van nyitva, s a papa valamit lát rajta.

— Mi ez? — kérdi feléségéhez fordulva.

— Nem tudom, barátom.

Oh, az a szegény kis cim, az a rosszul megirt, eldülő vonásokkal megirt levélke! Mintha részeg legyek mártották volna tentába a lábacskaikat s azok jártak volna táncot a papiroson. De mégis: ott van a név, a szám és az utónév.

— Nekem szól? — kérdi mintegy önmagához beszélve a Line édesatyja. Felnyitja a borítékot és hangosan olvasni kezdi:

Uram,

Eszt azért írom, hogy megmongyam, hogy Mariet nem kell bezárni, hogy nem ő, hanem a magga kislánja lopta el a szeruzát.

Névtelen.

— Line, gyere ide. Igaz, hogy te lop-tad el?

Az összeszorított fogak között egy görcsös „igen“ hallatszik.

— És?... Mi ez?... Mi van a kezden? Hiszen ez tenta!

A leleplezett Line nem hallja az atyja hangjának meleg remegését, sem a meghattott mosolyt a dus szakáll alatt nem látja. Eszébe jut a nagymama mondása a névtelen levélről, hát szégyenkezve, de mégis bátran mondja:

— Miután már úgy is becsutelt voltam, hát megpróbáltam egy másik csunya dologgal jóvátenni az elsőt...

Séverine.

Mint hogy a fővárosi rendőrség egy részét parlamenti viták és a képviselők kihurcolása köti le, 208 fővel szaporítani fogják, ami 866 ezer korona többletet jelent.

Hogy az új adók mennyivel könnyebben viselhetők és kezelhetők lesznek, bizonyítja az, hogy az új adótörvények végrehajtásához szükséges személyzet illetményeinek fedezésére egy és egy negyed millió korona többlet szükséges. Az adóreformra való tekintettel az egyenes adók kezelése költségeire előirányzott hitel két és egy negyed millióval emelkedett.

A posta, távirat, telefon forgalmának nagymérvű emelkedése 10 millió, az államvasutak forgalmának emelkedése 35 millió kiadástöbbletet tesz szükségessé. A forgalom emelkedése maga után vonja a személyzet szaporítását, az utak hosszabbítását, ami csaknem 4 millió emelkedést jelent a kiadásnál.

Egész szükség volt a vasuti kocsik szaporítására, mert már valóban heringszerűen összepréselve utazik az ember. Az egykor híres olcsó és kényelmes vasutak megdrágultak és kényelmetlenekké lettek, az állomási épületek szűkek, kissé nagyobb forgalomban az utasok befogadására elégtelenek lettek. Ezen is segíteni akar a költségvetés, mert beruházási rovatában az államvasutaknál kocsik, mozdonyok és egyéb forgalmi eszközök és felszerelések beszerzésére 6 millió 397 ezer koronát építkezésekre, a budapesti és fiumei pályaudvarok építésére és egyéb építési munkálatokra összesen 31 milliót, a dalmát vasuti vonal építési költségeire 24 millió koronát irányoz elő.

A közutak nálunk szintén rosszak. Még most is elmondhatná az egykori külföldi utazó, lutum super lutum imponunt, et viam appellat. Ezen is javítani akar a költségvetés 4 millióval.

Az országos munkás betegsegélyző és baleset ellen biztosító pénztár igazgatási költségeire, valamint az állami munkásbiztosítási hivatal szükségletére 734 ezer koronával nagyobb az összeg a múlt événél.

Mivel a pár év előtti nagy takarmányhiány állatállományunkat alaposan megcsökkentette, az állattenyésztés fejlesztésére szolgáló hitel 300 ezer koronával emelték, 273 ezerrel pedig többet vettek föl a birtokrendezés és állatbiztosítás ügyének előmozdítására.

Nagyon el van hanyagolva nálunk a kertészet. A mi van is, inkább bolgár kertészek üzik és viszik ki a pénzt az országból, a fa iránt meg nagyon kevés érdeke van a magyaroknak. Azért a költségvetés 350 ezer koronát fordít a kertészet, gyümölcs- és fatenyésztés hathatósabb előmozdítására.

Az azelőtt igazán mostoha elbánásban részesült vallás- és közoktatásügyi tere is jobb bánásmódban részesült az utóbbi években. Ez évben is 23 millió koronával emelkedik a kiadás, melyből a felsőbb tanintézetekre közel két millió esik, 100 ezer koronával új népiskolákat, 65 ezer koronával kisdédvókat emelnek. Az analfabéták számára tartandó tanfolyamok költségeire ötven ezer koronát irányoztak elő. Rendezni fogják a tanfelügyelőket, állami felső nép- és polgári iskolai tanítók és tanárok előmeneteli viszonyait. Az egyes hitfelekezetek is mind nagyobb segélyre szorulnak, a jövő évben a görög katolikusok javadalmazása kétszázhusz, a protestáns egyházak államsegélye négyszázezer koronával felemelkedett, míg a szerb egyház 800 ezer koronát kap.

Nagyon sok a panasz nálunk, hogy a bírói pályán lassú az előmenetel; mire a némi megélhetést biztosító bíróvá lesz valaki, már öregedő ember. Most a költségvetés azzal akar segíteni, hogy 100 albirói állást megszüntet és helyébe ugyanannyi bírói állást tervez,

ami a 4 millió emelkedés nagyobb részét leköti.

Végre megvalósuláshoz közeledik az annyiszor sürgetett honvédtüzérség is. Két új ágyúezred és egy új lovas tüzérsztyál felállítása 530 ezer koronába fog kerülni. Az egész honvédelmi tere rendes kiadásai 5 millió 200 ezer koronával nőnek. A honvédelmi tiszti kérdést a közös hadsereggel egyforma elvek szerint akarják rendezni, ami 1 millió 100 ezer koronába kerül.

Szomorú az, hogy a közös kiadásokhoz való hozzájárulás 8 millióval kerül többbe, de legszomorúbb az, hogy az államadósságok kamatszükséglete 4 millió százezer koronával emelkedik.

Tagadhatatlan, hogy a budget a szükségletek legnagyobb részére kiterjed, csaknem mindenütt emelkedést látunk, ami persze óriási költségtöbbletet okoz. Hogy azonban e rengeteg kiadás fedezésére meglesz-e a szükséges bevétel, azt a bevételi rovatok szigorú bírálata van hivatva eldönteni.

Kelemen Samu nyilatkozik. Szeretett képviselőnk szomorodott szívvel kénytelen észrevenni, hogy a Justh pártból való kilépését a közvélemény — igen helyesen — egyszerű megfutamodási aktusnak tekinti. Kilépett, mert különben kizárták volna. Kizárása pedig azért lett volna egészen bizonyos, mert a Justh-pártnak óriási többsége komolyan veszi az ellenzéki álláspontot s tovább nem volt hajlandó tűrni, hogy valaki az ellenzéki padokról támogassa Lukácsot. Politikájának ez a nem épen hízogó megítélése nagyon fáj Kelemen Samunak. Ő nem így gondolta a dolgot. Arra számított ugyanis, hogy ő mindenképp távol tartja magát az ellenzék küzdelmétől, — ami fajának közismert bátorságánál fogva érthető; — azután közbe-közbe (pl. a szatmári beszámoló) kifejt valamilyen előkelő akadémikus álláspontot, lehetőleg úgy, hogy abból semmiféle, illetőleg mindenféle meggyőződést ki lehessen olvasni s így az ő szándékait illetőleg mindenki tájékozatlanságban maradjon. Mikor azután elközelgett volna az ő órája, egyszerűen helyet foglal a Lukács jobbja és államférfiai bölcsességgel mutatott volna reá régebbi nyilatkozatára: én már akkor megmondtam, kifejtettem, elítéltem stb. De hát nem így történt. Pártjában hamar tisztába jöttek a Kelemen Samu kisdédjátékával s kizárták körükből. S ami a legnagyobb baj, Lukács alatt már veszedelmesen inog a bársonyszék. Ez, Kelemen Samu esetére alkalmazva, annyit jelent magyarul, hogy két szék között a földön. Mit csináljon már most? Mit? Nyilatkozik. Igyekezik szépíteni eljárását. Kinyilatkoztatja, hogy „kilépési szándékát Justh Gyulának ajánlott levélben már február havában bejelentette.” Arról persze megelégedezik, hogy a szatmári beszámoló nyomában támadt zugolódásra váltig erősítette, hogy ő még mindig rendületlenül hűséges Justh párti. Azt is mondja legújabb nyilatkozatában Kelemen Samu, hogy ő azért várt kilépésével az utolsó napokig, mert Justh Gyulával akart beszélni. De hát akkor miért tartotta jóval előbb készen, mint maga is elismeri, a kilépési levelet? Nem-e olyan méregpohár jellege volt ennek a levélnek, melyet magánál hordott a képviselő ur, hogy mikor bajba, a kizárás veszedelmébe jut, rögtön elővehesse azt? Végtül természetesen a reakció, meg a klerikalizmus is előkerül a Kelemen Samu nyilatkozatában. Ez az átkos reakció volt az oka mindennek? Drága képviselőnk (hála Istennek, már nem sokáig) eddig annyi bört nyuzott le a reakcióról, hogy csupa hálából egyszer már békét hagyhatna szegénynek, bármennyire kedves is neki egyébként ez a mesterség.

A jó emberek szövetsége.

Irta: Id. EGAN LAJOS.

Tagadhatatlanul nagy haladást látunk a világon minden téren, a műszaki óriási haladás, a forgalom és ezzel karöltve járó kereskedelem, az ipar soha nem álmódott fellendülése csudálatra méltó; csak egyet nélkülölünk, a gazdasági harmóniát, a nyugodt közérzületet, melynek alapján az erkölcsi érzés, a néprétegek minden részében, egyformán oszlott volna fel tudományos, gazdasági, politikai téren is. Nálunk ez egészen hiányzik; ennek ellenkezőjét látjuk kifejlődni.

Igy vagyunk a mozgatókével. Ennek a hiányát sinlette ez az ország soká.

Sok szabadságot adtak neki, hogy kedve legyen ide is betekinteni, de az, sajnos, nem állandó érdekű dolgok megteremtésére vállalkozott, hanem uszoris kis és nagybankok révén üzérkedve, gazdasági és, sajnos, politikai befolyását is a nép erkölcsi és anyagi jobblétének biztosító eszközök elkoptatására és teljes elrontására használta.

A nemzet társadalmi és politikai életében erős ellentétek képződtek. Szociális osztályharcok támadtak, melyek időnkint, az erkölestelen spekuláció révén, tulságba és elfogultságba estek, a felszabadított mozgatóké lelketlen tulságával, visszaélésével kárt okozott a gazdasági sőt politikai életünknek is.

Megvásárolt emberek követnek el törvénytelenégeket, ezt a szomorú tételt alkalmazhatjuk a megvásárolt választókra és ezek választottjaira.

A nép széles köre, a hasznot hajtó értékes munkát végző néprétegek, erkölcsi és anyagi romlásba jutottak.

Emberi gyöngeség, hogy a felszabadult ember jogai, szabadsága jöteményével hamar visszaél, számításában is idővel vad burjánzás támad, kivált ha gyöngeségeit az államhatalom is támogatja.

A nagyítóke szabadságérzetében vakon rohant mindennek, mert szabad volt neki mindent tenni és hogy ezt a szabadságot megtartsa, politikát üzött, vásárolt szavazatokat, megfenyegette adósait, hogy olyan ember jusson a törvényhozó testületbe, mely az ő szabadságát megvédelmezi.

Ennél a gazdálkodásnál megdrágult minden, a megvásárolt politikai erkölcs nem az érdemesek számára működött; zavarban van az állam egy óriási tömeggel szemben, mely átkozza azt a szabadságot, mely őket tönkre tette, a közérkölcset lerontotta.

A múlt század fékevesztett, félreeszszott, félremagyarozott szabadsága szülte a rabló kis tartolczi bankokat, a politikai pályán is kis nagy hasznot leső törvényhozókat. Ketté oszlott a nép, törvényt kerülő és törvényt álló pártok verbenforgó szemekkel állnak egymással szemben, átkozva és vezelve, a védelem és megtorlás eszméje által lázítva.

Nagy Isten! vajjon hova jutunk ebben a válságos pillanatban, midőn a kezek a torok felé nyúlnak, midőn a legbecsületesebb, legtekintélyesebb emberek az igazság védelmében ocsmány bántalomnak vannak kitéve, azért, hogy a rosszasság szabadsága tovább élhesse bűnös életét.

Keresünk valami okos csillapító szert ennek a bajnak leküzdésére.

Összetartás a jóban; az ősi erők egyesülése oly ellenállást képes gyakorolni a látszólag nagy erővel szemben is, mely képes a legerősebb fékevesztett osztályt is észretéríteni, vissza vezetni az erkölcsi alapra, vissza vezetni a haza keblére, ez oly eszköz, mely képes nehéz sebeket is gyógyítani.

A szövetkezés nemes fegyverével le-

Aki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányu lábbelit akar vásárolni, az forduljon bizalommal

Vuja János-hoz
Szatmár, Deák-tér

(Keresztes András-féle ház),

aki úsan felszerelt cipő-raktárában csakis valódi finom bőrből a már is világhírd hazai gyárakban készült cipőket és eszmákat nagyon is versenyképes árakban hozza forgalomba és üzletéből minden olcsóbbrendű készítményt, a szokásos bőr- és talpatánczokat teljesen kikészítette, s akinek áruinak esinosság dolgában is párját ritkítják. Kívánatra mérték után bármilyen kivitelű cipők és eszmák is készülnek.

győztek ott, ahol az testvéri kitarással párosult, olyan ellenséget a közgazdaság terén, melyet a pénz, a hatalom támogatott és hiszszük, hogy hazafias összetartással leküzdhetők lesznek azok a bűnök is, a melyek hibásan vezettek a politikai küzdő téren!

Jó emberek! hazafiak! toljuk félre a vásárosokat, a pálinka osztogatókat. Szövetkezzünk egy új hecsületes irány feltámasztására, melyben a jog, törvény és igazság gyökeret fog verni.

Borzalmak. Nekünk, jámbor vidékieknek is felforr a vérünk, ökölbe szorul a kezünk, mikor a parlamentben történekről olvasunk. Nem találunk eléggé erős jelzőt ama galádságok minősítésére, amelyeket egy józan eszűt vesztett képviselőházi elnök és egy undorítóan hataloméhes miniszterelnök elkövettek. Az még hagyján, hogy törvényt szegtek, házszabályt tiportak. Ez még kisebb bűnük. De az már cinikus ravaszságra vall s legbékésebb természetet is kihozza sodrából, hogy csirkefogók módjára bántak képviselőinkkel, történelmi nevek viselőivel, európai híri, általánosan tisztelt politikusokkal. A juniusi brutalitásokat a véderőtörvény kényszerítő szükségességével indokolták. Tisza is, de Lukács különösen úgy tüntették fel akkori törvénytöréseiket, mint a rendkívüli helyzet által megkövetelt operációt, amelyet azonban, úgy mondták, többé igénybe venni nem fognak. Most ez a hazug mentségük sines meg. Most nincs szőnyegen olyan sürgős bécsi parancs. Most csak arról van szó, hogy hajlandó-e a két merénylő félreállani a kibontakozás útjából. S most kiderült, hogy akik juniusi szereplésüket hazafias önfeladózásnak akarták feltüntetni, azok készek inkább állandó parlamenti rémuralmat fenntartani, mint hatalmukról lemondani. Arra reávitte őket a szent haza szerelme, hogy sárbatiporják alkotmányát, meggyalázzák törvényhozását és megvetették tegyék eddigi jóhírét. De azt már nem teszik meg a hazának, hogy félreállásukkal visszaadják békés nyugalmát. Van-e itt őszinteség, van-e itt becsület? Lehet-e egy szemernyi hazafias érzés, lehet-e magyar vér azokban, akik ilyenre képesek? Egy egyszerű közrendőr megundorodott a pribékmunka ocsmányságától. Tisza ellenben, meg Lukács meg vannak elégedve munkájukkal. Még ünnepeltetik is magukat. Bali Mihály szégyelheti magát. Mert ime, vannak kegyelmes urak, akik jó pénzért az övének gyalázatosabb mesterséget üznek.

Az új kir. kath. főgimnázium.

(*mm. dr.*) Ha az új kir. kath. főgimnáziumot ismerni akarod kedves olvasónk, jér velem, elkálauzollak, megnézheted, megfigyelhetsz oit te is mindent, hogy milyen hát az valójában. A Szirmai-utczai főbejárat egy pár lépcsőjén áthaladva nézz föl és ott látod Pázmány Péter relief-jét és alatta a főírást: Kir. Kath. Főgimnázium. Pázmány külső megjelenése is fölkeltheti figyelmedet. Olyan fő ez, amely a lélek méltó kifejezése. Fraknoi szerint magas nyílt homlokára a mély elmélkedés véste bélyegét; hatalmas szemöldök által árnyalt fénylő szemei a rejtett gondolatokat látszanak fürkészni; erősen kiemelkedő orra alatt az előrenyomuló, mintegy idegesen összeszoruló ajkak az akarat-erő folytonos megfeszítését árulják el. Dus hajzat, bajusz és spanyol szakáll előnyösen egészítik ki az arcot, mely felsőbb intelligencia, hideg számítás és hajthatatlan erő összbonyomlásával oly egyéniséget sejtet, mely hozzá van szokva saját indulatait és szenvedélyeit vaskéz-vel fékezni, de egyszersmind hivatást érez magában arra, hogy mások szelleme fölött az ész és tetterő fölényével uralkodjék. Igazi ideál ő. Ott van Pázmány alakja a szelid mosoly és a behizelgő nyájasság varázsa nélkül, hogy fizikai és szellemi szervezete által a tanulóifjúság eszéhez szóljon. Ő mindig inkább a logika, mint a lelkesedés uralma alatt áll. Mindig az égre mutat, de a földet sohasem hagyja el. A prédikálást apostoli működésnek tartván, az igaz lelkipásztor legfőbb dicsőségét abban találja, hogy a lelkekből a tévedéseket kiirtsa,

velők a bűn undokságát megismertesse, őket bönbánatra és javulásra készítse.

A természetességet nem kereste a triviálitásban, sem az egyszerűséget a pongyolóságban.

A magyar értekező prózának első nagy mestere Pázmány Péter relief-je mit keres a főbejárat homlokzatán, van-e valaki, aki ezt kérdezheti?

Az akkori politikai és vallási harcok közt létezett-e nagyobb ember nála, aki az általános műveltség haladását szolgálja, aki a szervezetek segítségével a magyar kath. egyházat szinte az örvény széléről vezeti vissza a diadal útjára. Neki köszönhető, hogy az európai közszellem hatása alatt a kath. iskolák versenyre kelhetnek a műveltség ápolásában a protestánsokkal.

Az iskolázás, a kath. ifjak művelése az ő fő gondja. Nem csodálkozhatik tehát senkisé, ha az ő képe ott diszlik az új épület homlokzatán alatta ezen főírással: Kir. Kath. Főgimnázium. Hisz a szatmári kir. kath. főgimnázium a Pázmány szellemű nevezetes iskolának egyenes leszármazottja.

Az iskola új, modern berendezését, remek felszerelését, világítását, szertárak, díszterem, ifjúsági és tanári könyvtárak, tornaterem, sutterain, csillagvizsgáló torony bő ismertetését mellőzve, más alkalomra hagyva — most csak száraz adatokat közlök. — Végig megyek az iskolán s elsorolom a termeket az elhelyezés sorrendjében.

A főkapun belépve, balra van a kapus szobája. Egy pár lépcső után két hatalmas szárnyas ajtó, mögötte széles és fölőtte díszes aula. Itt helyet kapott a Szirmai köz-i-homlokzat: az ifjúsági könyvtár, irattár, szülők szobája, II. a) VI. és III. a) osztály, a zárt folyosó végén Várdomb utcára fronttal a tornaterem mosdó, öltöző és tanári szobával. A földszinten Szirmai-utczára nézve találjuk: a tanári szobát előszobával és jobbra orvosi rendelővel, a tanári könyvtár helyiségét, az igazgatói írószobát hat szobás lakással.

Körülbelül 4 méter széles lépcső vezet fel az I. és II. emeleti földszinten lévőhöz hasonló aulába.

Az I. em. aula utcára néző körvonali: VII. a) o., görögöltő terem, I. a) o., előadó terem tanári szobával. Szirmai-utczai homlokzaton vannak: a rajzterem (I. I. c.), VII. B. és I. B. o., Szirmai köz-i részén Várdomb utcára lehajolva: vegytani, természetrajzi szertárak, III. B. oszt.

A II. emeleti aulában találjuk utcára néző homlozzal egy vallás termet (más vallásuk részére), IV. a) o., dísztermet. Szirmai utczai homlokzatot helyezkedik el: rajzterem (II.), VIII. o., II. c) II. B. o. A Szirmai köz-i részre néznek: a filológiai múzeum, a földrajzi szertár, IV. B. és V. osztály. A II. e. aulából lépcsőzet vezet föl a díszterem fenomenális karzatjára.

A sutterain képét készakarva nem adom még rövid vonásokban sem, mert ott olyan paedagógiai és közegészségügyi követelményeknek megfelelő helyiségek épültek, aminők egy iskolában sincsenek eddig megvalósítva. Erről bőven szándékunk majd megemlíkezni.

(Polyt. köv.)

Hol a mi helyünk? Boldogult Ugron Gábor mondta egy ízben, hogy a magyar katolikusok mindig a legelső hazafiak. Mi ugyan nem hirdetjük magunkról teli tudóval a hazafiság monopoliumát, vallásunkat sem mászoljuk nemzeti szinűre és vallásunk patentirozott magyarsága címén nem pumpoljuk sorra az összes vallási és állami pénzforrásokat. De azért tény, a történelem s a jelen tesz tanúságot mellette, hogy mikor tette kerül a sor, a magyar katolikusok adják a becsületes, a kitaró és áldozatos hazafiságnak legszebb példáit. Örömmel látjuk, hogy a magyar katolicizmus parlamenti képviselői, az országgyűlési néppárt közéletünk jelen válságos harcaiban következetes maradt önmagához. Néppárti képviselőink imponáló határozottsággal és csekély számukat sokszorosán felülmúló energiával küzdenek magyar alkotmányunkért. Elsők a harcban, elsők a kitarásban és az önfeladózásban. Ilyeneknek szeretünk és szeretjük látni katolikus elveink parlamenti képviselőit. Így képviselik ők legigazabban a magyar katolicizmust, amely szívvel-lélekkel velük érez, velük küzd. És velük

lesz, velük kell, hogy legyen majd a választásoknál is. Mert most már egyetlen egy becsületes magyar katolikus sem lehet kétségtelen aziránt, hogy kiben bízhatik. Amit mondottunk katolikus pártunkról, ugyanaz áll katolikus sajtónkról. Fővárosi és vidéki lapjaink mind lelkesedéssel csatlakoznak az ellenzék hazafias küzdelméhez s kíméletlen elszántsággal támadják az alkotmányrombolókat. Nagyszámu kath. lapunk között azonban akadt két kivétel. Ezen nincs mit csodálkozni. A 300 spártai között is volt egy Ephialtes, a 12 apostol között egy Judás. Ujságaink között van egy „Tiszántul” (nomen-omen) és egy „Uj Lap”. Előbbivel végeztünk nevének felemlítésével; hiszen Nagyváradon jelenik meg. Az „Uj Lap”-hoz azonban volna néhány szavunk. Ezt a krajcáros lapot a kath. sajtóegyesület, tehát a katolikusok összegyűjtött fillérei tartják fenn. Részvényei nagy többsége is a Sajtóegyesület birtokában van — a kath. közönség adományozása alapján. Hát minő jogon, kinek a parancsára folytat most ez a lap olyan politikát, amelytől az őt fenntartó kath. közönségnek teste-lelke undorodik? A katolikus sajtó érdekében és a katolikus sajtóra adott fillérek jogán tiltakozunk az ellen, hogy akár kormányzoldért, akár egyes hatalmasok önző érdekeiért az alkotmányromboló székértőlójává süllyedjen az „Uj Lap”. Nem azért folytatott több éves verejtékes küzdelmet a kath. papság és tanítószáz az említett lap terjesztése érdekében, hogy a mostani szerkesztőség munkapártiskodásával meggyűlltessené magát a néppel és semmivé tegye hosszú évek fáradságos kolportázsának gyümölcsét.

Adakozzunk a Sajtóalapra!

Szabadkőműves gazdálkodás. Vagy: a vallás nélkül is lehetünk becsületesek? Példa rá a francia köztársaság, melynek becsületes gazdálkodását élénken jellemzik a következő adatok: Junius végén meglátogatta a francziákat a boldogult dán király. A kormány elszámolása szerint fogadtatása 639.989 frank 27 centimesbe került, melyből a számadások befejeztével a kincstárba visszafizettek 2 frank 73 centimes! Csakhogy most azt kérdés, mire használták fel a többi pénzt? Hát pl. ilyen tételek szerepeltek: fűtés 3 napra 37.000 frank, világítás 29 ezer, 31.734 frank virág és 17 ezer frank meghívói kártya!

Nagyon fázós lehetett az a szegény megboldogult dán király, hogy junius végén 3 napra 27 ezer frankért kellett neki fűtés!

Idegen uralkodók látogatása alkalmából a leggyönyörűbb butorokat a butoraktárból szedik elő; ez természetesen egy fillérbe sem kerül. Ennek daczára a svéd király látogatása alkalmából 13.000 frank butort számoltak fel és 51.000 frankba került a szobafestés. Ugy látszik, elsőrendű művészek mázolták be a falakat!

Ugyanekkor egy párizsi zsidó üzletben 6483 asztalkendőt, 1778 törülközőt és 729 kötényt (?) rendeltek, mindennek kimosatásáért csekély 36.304 frankot számítottak fel.

Ez magyarázza, miért óhajtják oly annyira az „igaz republikánusok” a külföldi uralkodók látogatásait. Minden megjelenő koronás fej valóságos aranyesőt zudít a szabadkőműves zsebrákok fejére.

Sőt kitűnt, hogy a köztársasági elnök is megtalálja a maga kis hasznát. Visszatérítik minden kiadásait, még a kalap használatát is! Így a norvég király látogatása alkalmából visszatérítették neki 78427 frank 60 centimest, mely összegben kalapszámla 5561 frank 80 centimes-mel szerepel!

Megjegyzendő, hogy a nemsokára utána következő dán király-látogatás okot szolgáltatott a köztársasági elnöknek, hogy ujjabb 5360 frankért vegyen kalapokat!

Hát nem becsületes gazdálkodás ez? Annyira az, hogy egészen jól beillik garzdálkodásnak is!

Egyházmegyei Sajtóalap.

Erdélyből, a honnan a magyar katolicizmus renaissance-a megindult, kapott a mi sajtóalapunk már másodízben adományt. A szavak, a melyek kísérik az adományt, kegyetlenek. De a nagy fájdalom keserűséges szavakban ömlik ki.

— Szegényes alamizsnakép küldöm a nagyuraktól legelghagyottabb koldusnak: a kath. sajtóalapnak.

Ezek a kisérő szavak.

És addig csakugyan koldus lesz a mi sajtónk, a míg azt nem érezzük, hogy ennek erőnk fucusának kell lennie.

És addig csakugyan Lázár koldusmorzsái jutnak csak neki, míg azt nem érezzük, hogy sajtónk megteremtése az első kötelességek legkomolyabbja.

Erdély beszélhet ilyen vádoló hangon. Mert Erdély egymaga egy vagyont áldozott már a katolikus sajtónak. Neki köszönhetjük legelterjedtebb lapunkat, a „Zászlónk”-at, neki köszönhetjük a fiatalos életerővel dolgozó „Elet” sajtóvállalatot.

És Erdélynek fogjuk köszönni, ha megvalósul a hatalmas katolikus sajtó, mert Erdélytől tanultuk meg azt is, hogy ezért a sajtóért semmi áldozat nem sok.

***
Mult gyűjtésünk óta érkezett adományok:

Ujlaky János (Márosvásárhely)	2 K — f
Kir. kath. főgimn. tanár	10 K — f
Szentgyörgyi Blanka	5 K — f
Eddig befizetve	9882 K 80 f
Eddig megajánlva	2358 K 42 f

Teljes összeg 12258 K 22 f

Papszentelés. Boromisza Tibor dr. megyéspüspökünk f. hó 24-én adta föl a presbyteratust Zupka Vilmos diakonus, pálóci segédlelkésznek a püspöki kápolnában Szabó István prael. kanonok, Hámon Róbert p. kam., p. irodaigazgató, Bakky Kálmán dr. vicerektor és Scheffler János dr. p. titkár segítségével. Az ujmisési primiciáját ma mondotta az Irsik-lelencz es árvaház kápolnájában Hámon Róbert p. kamarás, irodaigazgató manductorsága mellett.

Oltáregyesületi munkadélutánok. Az Egyhm. Oltáregyesület keddi munkadélutánjai szeptember eleje óta a zárda új épületében a kézimunka-tanfolyam termében folynak. A hölgyek az ős beálltával Vécsey Esther bárónő elnökkel együtt buzgón dolgoznak az egyházmegye szegény templomaitól kért egyházi ruhák elkészítésén. Az egyesület ez uton is kéri tagjait a munkadélutánok való megjelenésre.

A jesusiták új onvictusa. A Jézus-társasági atyák új onvictusának építkezését 421.554 K költségvetéssel a Weszelovszky Testvérek cég nyerte el. A cég már hozzá is fogott a bontási munkálatokhoz. A nagyarányú, kétemeletes palota még ez év folyamán tető alá kerül és a jövő év szeptember 1-jére teljesen késznek kell lennie a megkötött szerződés értelmében.

Áradás. A szakadatlan esőzés veszedelmes vízáradásokat idézett elő. A Tisza és a Turfolyók medrökből kiléptek és az alant helyeken levő földeket a víz elborította. Minthogy a folyók még mindég áradásban vannak, a szomszédos községek is nagy veszedelemnek néznek elibe. Szatmár alatt a Szamos folyó áradása egyre nagyobb mérve-

ket ölt. A vízállás már hat méterre emelkedett. Ha az áradás és az esőzés nem szűnik meg, úgy bennünket is komoly veszedelem fenyeget. A megye több exponáltabb részén a folyamernökségtől kirendelt mérnökök intézkednek és teszik meg a szükséges óvintézkedéseket. — Máramarosban még komolyabb a helyzet. A szakadatlan esőzéstől legjobban a visói járás szenvedett, de milliókra megy a károsodás az izavölgyi, técsői, taracvizi, huszti, ökörmezői és szigeti járásokban is. A szombatról vasárnapra virradó éjjel meg Máramaroszigeten pusztított a vízár. Az Iza mindkét partján az összes teményeket elsodorta. Elhordott a víz mindent. Az egész megye népe kétségbe van esve, mert csaknem az összes termés eluszott vagy a sok esőzéstől megrohadt. Máramarost inség fenyegeti

Elítelt leánykereskedők. Kelemen Samu védettjeit háromévi huza vona után végre elítelte a szatmári törvényszék. A két vádlott egy nagybányai mulatóhely tulajdonosa volt és itt kereskedett a törbe ejtett leányokkal. A mi beigazolást nyervén, a bíróság Herskovits Józsefet és Herskovics Józsefnét 9 rendbeli kerítés büntetésben és egy rendbeli becsületstértés vétségében mondotta ki bűnösnek és Herskovics Józsefet hat havi börtönre és 100 korona pénzbüntetésre, Herskovics Józsefnét pedig 7 havi börtönre és 100 korona pénzbüntetésre ítélte.

Adomány. Özv. báró Vécsey Józsefné, született Desewffy Blanka grófnő a helybeli kath. legényegyesületnek 50 koronát, és 400 darab művészi kivitelű képes levelezőlapot ajándékozott.

Őszi eső hull . . . . . Az abnormális időjárás még nagyobb veszedelemmel fenyeget, mint a pénzválság. Az esős, meleg nélküli nyár után beköszöntött a hűvös ős, az eső már hetek óta hol esorog, hol zuhog s pusztulással fenyeget minden termést. Tegnap pedig egészen lehült a levégő. Hosszu idő óta alig volt egy-egy esőnélküli nap. ▲ gazdáokra óriási csapás ez az időjárás. A tengeri szépen kifejlődött, de éretlen, zöld s nincs is kilátás rá, hogy beérjen. A burgonyát most kellene kiszedni, de a földet átáztatta az eső s ott rothad a termés. A szőlő éretlen s már annyira rothad, hogy szüretig tönkre megy. Ami marad, az is inkább ecethez, mint borhoz lesz hasonló. Nagy bajban vannak a gazdák a learatott gabonával is. A folytonos esőzés miatt nem tudnak csépelni s az eső veri az asztagokat, melyek már szépen kiszöndülnek, mert a víztől a mag kicsirázik. Ennyi csapás már régen sujtotta a gazdákat. De keservesen megéri az abnormális időjárást különösen a városi nép, mert az élelmiszerek ára még magasabb lesz. Szóval az 1912. esztendő is bátran a keserves évekhez sorozhatjuk.

A lóverseny. A Szatmári Lóversenyegylet szeptember 29-én, vasárnap tartja meg lóversenyét a következő programmal: I. Mezőgazdák versenye. II. (Magyar kir. földművelésügyi miniszterium díja.) Sikverseny. III. (Szatmár-Németi szab. kir. város díja.) Sikverseny. IV. (Hölgyek díja.) Vadászverseny. V. Homoródi akadályverseny. VI. Gátverseny. VII. Eladóverseny. A II. és IV. sz. versenyekben csak a Szatmármegyei Lóversenyegyleti tagok lovaloghatnak. A többi versenyekben csak Urlovasok és a Szatmármegyei Lóversenyegylet tagjai lovaloghatnak (kivéve az I. sz. versenyt). Versenyintézőség: berencei Kovács Miklós elnök, Csaba Adorján, Cholnoky Imre, Domahidy Elemér, Kende Zsigmond, Nagy Aladár, Vajay Karoly. — Az Urlovasok Szövetkezete részéről Jeszenszky Elemér szászados. Bíró: Ujfalussy Lajos. Indító: Kállay Szabolcs. Mázsaló: Soltész Mik-

lós. Titkár és pénztárnok: ifj. dr. Kőlesey Ferenc. Pályarvos: dr. Kőlesey Ferenc.

Katonai zenekar városunkban. A honvédekzenekar egy része október 20-án viszázajon városunkba. A honvéd állomásparancsnokság kiküldötte már tárgyalat Vajay Károly dr. polgármesterrel a katonazenészek elhelyezéséről és a térzenék tartásáról. A kincstár az elhelyezésért a szabályszerű térítési díjakat fizeti, a város pedig a térzenékért havonként 200 koronát helyezett kilátásba. Térzenék, úgy mint régen, hetenként kétszer, csütörtökön és vasárnap lesznek a Deák-téren novembertől májusig.

Zsidó ünnepek. Üresek a kávéházak, telve vannak a zsinagógák. Az utcán éhező publikumot látsz korzóni. A zsidók hosszú napja van. Tanulj magyarom ünnepelni a zsidóitól. Ugye jól tudod, hogy a szabadkőműves páholyok mögött megmilliomosodott zsidók állanak pénzeszsákokkal. Azt is látod, — ha akarod, ha nem — hogy a szociáldemokrata agitátorok majdnem mind zsidó legények. Minden vallás elleni mozgalomnak élén zsidók állnak, de azért nincs vallásosabb nép a zsidónál. A szabadkőművesek „a klerikalizmus sötétségben bujkáló alakjai”-nak, a szociáldemokraták „az oltári szentség bolondjai”-nak nevezik a katolikusokat, de azok, kik ezeket a kifejezéseket kitalálták, ujságokban leirták, népgyűléseken bagóleves esőt szórva ordították, vagy másokat idehoztak, hogy ezt ordítsák: azok most elkerülnek a kávéházat, 24 óráig keményen böjtölnek és szorongnak a zsinagógában. Imádkoznak, hisznek az Istenben, de a keresztény népet el akarják tántorítani melőlle. Tudják jól, hogy a hitetlen népet, akf Istenét elhagyta, játszi könnyedséggel hajthatja rabigába. A napnál fényesebb példa erre a szociáldemokrata tábor. A hit azonban erős paizs, mely megvédi az embert az orvtámadástól. Azért az első és főcél ennek a paizsnak a levettése, a hitnek az eldobatása. A hit butit, nem üdvözít, mondják az agitátorok s írják az ujságírók. Dűledező ház a hit, jaj annak, aki abban lakik, mert rászakad s agyoncsapja. Ilyen és ehhez hasonló ezer más hazugsággal kiugratják a hiszékeny népet a „roskadozó házból”, ahova azután ők ülnek bele. Ilyenkor zsidóünnepek alkalmával figyeljétek csak meg állításaim valódiságát: a magyarjaim s talán majd leesik a hályog a szemetekről. Sokan lesznek rossz májuak, akik a zsidók elleni támadásnak veszik e sorokat. Sietek előre cáfolni. Csakis ama zsidók ellen szól, akik mint a fentebbiekből kitünik, bort predikálnak de vizet isznak. Altalában a zsidókra csak hízegő lehet ez a cikk. Bár a katolikusok volnának általában olyan vallásosak mint ők. Ma zárva van minden zsidó üzlet kivétel nélkül, a zsidó kereskedő nem fél, hogy emiatt éhen fog halni. Bezzeg Husvétkor, Karácsonykor évről évre akadnak városunkban is keresztény kereskedők, akiket kitérne valami betegség, ha csak egy kiesit is ki nem nyitnák speccerájukat. Csak épen abban az időben csukják be a bolt ajtaját, amikor ezt a törvény elrendeli.

Hivatalos órák a vármegyénél. F. évi október hó 1-től jövő évi április hó 1-ig a vármegye alispáni és árvaszéki, valamint a nagykarolyi főszolgabírói hivatalnál a hivatalos órák reggel 8 órától délután 2 óráig fognak tartatni.

A hazárdjáték ellen. A belügyminiszter a napokban leiratot küldött a vármegyei alispán utján a rendőri hatóságokhoz, hogy a hazárdjátékokat a nyilvános helyeken fokozott mértékben ellenőrizték és folytatásukat akadályozzák meg. Valószínűleg

Pártoljuk a hazai ipart!

KEPES SÁNDOR

Minden magyar ember szent kötelessége a hazai ipar pártolása.

Első Magyar Andesit Sirkögyarában SZINÉRVÁRALJÁN osakis hazai termékeket dolgoznak fel.

A legkifogástalanabb kivitelben készíti a legkülönbözőbb alaku piramisokat, obeliszket, kereszteteket, emléktáblákat, sírfeleket, mezei kereszteteket, kápolnákat, mauzoleumokat stb.

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPTEREM A CSISZOLÁS RÉSZÉRE. Fiók-üzlet: Szatmár, Attila-u. 4.

megint csak falra borsót dobálás lesz sok helyen ez a rendelet. Nálunk például, nem szólva a zárt társaskörökről, nyilvános helyeken nyilvánosan játszzák a hazardjátékok fajtait.

A pályaudvar kibővítése. A vasuti pályaudvar kibővítéséhez szükséges területek kisajátítását elrendelő törvényhatósági határozat jogerőre emelkedett s a kártalanítási eljárás folyamatban van. A királyi törvényszék október 1-én d. e. 9 órára tüzte ki a helyszíni tárgyalást, amelyre hirdetmény után is meghívatnak az érdekeltek.

Tűzoltónapok. A magyar tűzoltóság jövőjére kiható társadalmi mozgalom észlelhető az egész ország területén. Ugyanis egyik leghumánusabb intézményünk, a tűzoltóotthon javára október hó 12—14-ig rendezendő tűzoltónapok sikere érdekében minden vármegye és város hatósága és társadalmi kiválóságai összefogtak, hogy a munkaképtelen tűzoltók részére építendő otthon — amelyben a tűzoltó intézmények is helyet fognak találni — minél előbb tétő alá jusson. A társadalmi élet gócpontjain hölgybizottságok alakultak a gyűlés eredményesebbé tétele végett s így hazánk nagyszonyjai is résztvesznek abban a munkában, amelynek eredménye az évtizedekig félreértett és mellőzött tűzoltótestületnek részben elégtelt fog szolgáltatni. Ezzel a legutolsó fejezi ki háláját a társadalom azokkal szemben, akik éjjel-nappal, télen és nyáron folyton és szakadatlanul a nagyközönségért teszik kockára életüket. A vidéki gyűjtés érdekében a központi irodában (Budapest, VII., Rákóczi-ut 38. sz.) serényen folynak a munkálatok dr. Ováry Ferenc orsz. képviselő, a M. O. T. Sz. alelnöke és Jászberényi Miklós szövetségi elnök vezetésével. A vidéki gyűjtések eszközéséhez szükséges gyűjtő iverk, plakátok és osztó cédulák innen küldetnek szét az egész országba és az erre vonatkozó megkereséseket itt intézik el a legnagyobb készséggel.

Az egri érsek első szózata. Samassa József egri bíboros-érsek halálála után, a harmincnapos egyházmegyei gyász elmúltával, egyházmegyénk érseke Szmeccsányi Lajos, körlevélben fordul papságához. Félve foglalta el főpapi székét, de fülébe csengenek hallhatatlan elődjének szavai: „Törekedni kell, hogy kötelességeinket serényen és kitartással teljesítsük.“ Nagy és nehéz kötelesség hárul reá, amelyhez égi segílyre van szüksége s ezért kéri papjai segítő imádságait. Az evangéliumhoz, a szent kánonokhoz, zsinati határozatokhoz szigoruan fog alkalmazkodni. Azért papjaitól is azt kéri, követeli, hogy munkájuk, életük főszabálya legyen: Az anyaszentegyház szellemének, parancsainak megfelelni. Figyelmezteti papjait, hogy az egyház tanítása szerint amint a püspököknek az apostoli szentszékekkel összeforrvá kell lenniök, úgy a papoknak és híveknek püspökeikkel a legszorosabb egyetértésben kell élniök és osekedniök. Bejelenti, hogy hű marad Samassa szelleméhez, amely 40 éven keresztül az egri főegyházmegye életét és előhaladását irányította. Majd buzdítja papjait, hogy példás életmód által jó példát adjanak s a haldokló előd szavait kövessék: „Az égiekre törekedjétek!“ Tanuljanak szorgalmasan, mert semmiféle győzelmi reményt sem lehet meríteni másképp abból a küzdelemből, melyben az ellenség a tudomány minden neméből szerzett fegyverekkel lép a csatasorba. Majd szeretettel fordul a papságra készülő ifjak nevelőihez és a szerzetesrendekhez, melyeknek tagjai magában a fogadalomban találják fel az isteni kegyelemnek azt a segítő erejét, mely őket hivatásuk méltó betöltésére képesíti. Körlevelét így fejezi be: „Mindnyájatokat jóllehet távol vagytok, de szívemhez közel álltok, nagy szeretettel öllelek keblemre s teljes szívvel adom rátok atyai áldásomat, kérve az igralmas Istent, hogy a Ti s az egyházmegye javára irányuló törekvéseimet és az én fáradozásommal egyesült munkátokat áldásának harmatával termékenyítse.“

Önagysága, meg egy zöld paprika. Szegény ember haladt a Rákóczi-utca. Fején kosár, tele zöld paprikával. Mögötte egy nő, kalappal, elég jól öltözve. Bizonyos, hogy

otthon nagyszágos asszonynak címezte magát. A kezében viaszos vászonból készült táská. A szegény ember sietve haladt. Egyszer egy nagyobbat lép, a fején megzökken a kosár és egy paprika az aszfalra esik. Az ember nem veszi észre, nyugodtan megy tovább. Önagysága meglátszja lépteit s a mint a paprikához ér, megáll, lehajol — a következő pillanatban a paprika benne van a „nagyszágos asszony“ kosárkájában. Aztán mennek tovább, mint előbb. Elöl a szegény ember, fején a nagy kosár paprikával, utána a nagyszágos asszony szép tollas kalappal. A szegény ember paprikáját a nagyszágos asszony nyugodtan viszi tovább — hazafelé.

Hangverseny. Naeter Elza, a tescheni opera volt tagja, a kit most egy hamburgi színház szerződtetett, e hó 28-án, szombaton este nagy hangversenyt rendez a városháza tanácstermében. A kiváló énekesnő hangversenye ritka élvezeti művészi esemény lesz, a melyre felhívjuk a kultüremberek figyelmét.

A magyar sajtó és a bécsi napok. A magyar sajtó legnagyobb része ezuttal is megmutatta, hogy nagy ellensége a katolicizmusnak. A bevallottan katolikus irányu lapokon kívül alig egy-kettő akadt, mely tárgyiasan és érdeme szerint adott hírt a bécsi euharisztikus kongressusról. A legtöbb gunyos kicsinyléssel a hírek között, vagy az Egyesületekről szóló rovatokban emlékezett meg röviden a bécsi nagy eseményekről. És még jó, ha olyan módon irtak róla, mint az Est, amely ilyen „hangzatos“ alcímeket használ: „Püspökök a pocsolyában.“ Bizony szomorú, hogy nálunk úgy értelmezik a sajtószabadságot úgy a toll emberei, mint az ellenőrzésre hivatott hatóságok is, hogy a katolicizmust bátran lehet ütni, gunyolni, sérteni, piszkolni; az ellen minden szabad.

Uj szabályrendelet az ebekről. Tankóczy Gyula rendőrfőkapitány új ebtartási szabályrendelettervezetet terjesztett be a tanácshoz. A tervezet szerint az ebtartás általában adófizetés feltételéhez van kötve. Adómentesség csupán katonái, csendőrségi, vagy rendőrségi célokra szolgáló, továbbá a városi erdőőrök birtokában levő s hivatásuk gyakorlásához szükséges ebek után illeti a tulajdonosokat. Az ebadó évi összege 1 drb. patkányfogó eb után 4 kor., minden egyéb eb után 8 koronában lesz megállapítva.

Szatmármegye termése. A földművelésügyi miniszter most adta ki az ország termései becsléséről szóló jelentést. A jelentés szerint Szatmármegyében 150—170 kat. holdon termelt 6.90 Mm. átlaggal 1,039,899 Mm. buza, míg 1911-ben 460 ezer Mm. volt a termés. Rozs termelt 67,488 kat. holdon 7.07 Mm. átlaggal 477,140 Mm. az 1911. évi 133 ezer Mm. átlaggal szemben. Arpa termelt 16,073 kat. holdon 5.70 Mm. átlaggal 91,616 Mm. az 1911. évi 91 ezer Mm. átlaggal szemben. Zab termelt 41,616 kat. holdon 4.44 Mm. átlaggal 184,775 Mm. az 1911. évi 291 ezer Mm. átlaggal szemben. A minőségi súlyra vonatkozólag a jelentés megállapítja, hogy a gabonaművek magtermésének minősége nagyobbára kielégítő. Kukorica termelt 122,109 kat. holdon 7.80 Mm. átlaggal 952,450 Mm. 1911-ben 723 ezer Mm. Burgonya termelt 24,227 kat. holdon 46.24 Mm. átlaggal 1,120,256 Mm. 1911-ben 641 ezer Mm.

Kedves meglepetés — egy sikerült fénykép, aminőt élthű és művészi kivitelben készit Scherling Antal festő és fényképész új, modernül berendezett műtermében Pannonia udvarán földszint.

Takarítónő jó helyet kaphat. Férjes, gyermektelen munkabíró nő takarításért és mosásért előnyös föltételek mellett lakást kaphat. A kiadóhivatal a jelentkezőknek megmondja, hogy mikor és kihez kell fordulniök.

A szatmári Kath. Kaszinó vendéglőse lemondván, a november 1-én megüresedő bérletre az elnökség pályázatot hirdet. A bérlet feltételei a Kath. Kaszinóban szerdánként d. u. 5 órakor megtekinthetők.

Wallon Henrik Fia utódai Duha Tivadar és Géza fűszer, csemege, bor és lisztáru üzletét ajánljuk a főtisztelendő papság figyelmébe. Templomi gyertyák olajok legolcsóbb beszerzési forrása. Szatmár-Németi, Kazinczy-utca 2.

Kolozsvári szappanok!

Automobilolaj és benzin

fényképészeti cikkekben nagy választék.

Bródy Béla Diana-drogeriája

Szatmár, Hám János-u.

GÁL JENŐ mérnöki irodáját **Berossényi-utca 33. szám alá** helyezte át **Telefon szám 189.**

Honvéd-utca 2. sz. a. van Bóthe Ilonka modern női varrodája.

VIDÉK

A vármegye jövő évi költségvetése.

A vármegyei állandó választmány megállapította a jövő évi költségelirányzatot, mely körülbelül a múlt évének kereteiben mozog. A kiadás 467567 koronára van előirányozva, emelkedést a tisztviselők családi pótléka okoz. Ujabb állás rendszeresítése felvéve nincs, díjnokok szaporítása azonban javaslatba hozott, még pedig kettő az alispáni hivatalhoz, 1—1 azon főszolgabíróságokhoz, hol eddig csak egy díjnok van. A főorvos évi 1000 K átalányának 1200 koronára leendő felemelése hozott javaslatba.

Püspöki hagyaték. Néhai Firezák Gyula munkács egyházmegyei püspök hagyatékának leltározását Darázs Sándor miniszteri kiküldött már befejezte s így a bíróság a hagyaték tárgyaira az árverést rövidesen ki fogja tűzni.

A szociáldemokrácia nem bántja a vallást. Aki hazudni akar, az tudjon hazudni. A magyar szociáldemokraták hazudni akarnak, hazudnak is de nem tudnak hazudni. Roppant mód ügyetlenek, bensülnek a hazugságban. Kimondott szavaikat, elvnek hirdetett állításukat önmaguk vágják agyon. Rég ismert „fogásuk“, hogy mikor a magyar földműves nem akar közéjük belépni azért, mert vallásos ember s a hitét nem gyalázza meg, előállanak az agitátorok azzal a mesével, hogy a szociáldemokraták nem bántják a vallást, nekik csak a papok ellen van kifogásuk, (a befogni valóknak kifogásaik vannak) azonban minden ember vallási meggyőződését tiszteletben tartják. A szegény emberek nagy része ettől a sok maszlagtól elszédül és beleesik a vízbe. Belép a demokraták táborába, elhiszi, hogy ott tiszteletben tartják a vallást. Hát tessék kérem megnézni, mennyire tisztelik a katolikusok vallását. Hivatalos lapjuk, a Népszava f. hó 17-iki számában áll egy cikk, mely így kezdődik: „En vagyok az üdvözítő!“ „En vagyok Jeanne d' Az oltári szentség bolondja. A bécsi céció hatása alatt megbolondult egy sereg ember. Az oltári szentségnek sok bolondja. De akikről itt szó lesz, azok a szó betűszerint való értelmében megbolondultak. Azt mondják, hogy a vallás fölemelő, megnyugtató, Emellett

azonban nem bizonyít az, hogy most Bécsben, ahol a világ minden tájáról összesereglett hívők részsvételével ugynevezett: eucharista kongresust rendeztek, egy sereg, tán jobb sorsra érdemes ember örületbe esett. — Hát ez kérem az a tisztelet. Így nem bántják ők a vallást. Az Oltáriszentséget mi leborulva imádjuk, a szociáldemokraták főfőszkébe a Népszava szerkesztőségében pedig a munkás fillérekből uriasan kiartott táltott száju, kampós orru, két ballábu zsidógyerekek pedig vad röhejek közben így irnak róla. Katolikus ember! Nem szorul össze a kezéd? Ha igen akkor ne engedd gyalázni Istenedet, ha pedig nem, akkor ne merd magadat katolikusként mondani.

Adományok. „Szabó István szatmári prelátnak kanonok mint a „Csapi autonóm Katolikus Kör“ védnöke a körnek 100 koronát adományozott.“ — „A Szent István Társulat Elnöksége a csapi római kath. iskolának egy kisebbszerű ifjúsági könyvtárt és mintegy 50 korona értékben ingyen tan-könyveket ajándékozott.“

Adomány az idegenből. Dr. London Benjámint ungvári születésű frankfurti orvos 12000 korona alapítványi összeget küldött Ungvárnak városi aggok háza létesítésére. A főgimnázium jubileumi alapjára pedig 400 koronát küldött.

A kivándorlás Ungban. Augusztus havában Ung megyében a kivándorlás emelkedett. Az alispán a folyó évben 400-zal több külföldi utlevelet adott ki, mint a múlt év megfelelő időszakig. Augusztus hóban, — mely hónapban pedig az előző évek tapasztalatához képest pangás áll be a kivándorlás folyamatában — 172 utlevél iránti kérvény érkezett be az alispánhoz.

Kitüntetés. Kóródy Kálmán dr. tiszta-ujlaki körorvosnak a király a Ferencz József rend lovagkeresztjét adományozta.

Jóváhagyott szabályrendeletek. A m. kir. földművelésügyi miniszter Olesvaapáti, Olesva szatmármegyei községeknek a szabadkikötő és rakodóhely kijelölése és használata tárgyában alkotott szabályrendeleteit jóváhagyta.

Eladott gyógyszerár. Nagykárolyban nemrég Gyurovits Gyula gyógyszerész adta el a „Magyar Király“ gyógyszerárát, a héten pedig a „Fekete sas“ is gazdát cserélt, amennyiben Reök Béla vásárolta meg Fitos Ferencztől 170.000 koronáért.

Beszámoló. A nagykárolyi függetlenlégi és 48-as párt végrehajtó-bizottsága vasárnap elhatározta, hogy a választókerület összes községei lelkészeit felkéri Károlyi József gróf képviselőnek szept. 29-én tartandó beszámolóján való megjelenésre, a választókat falragaszok és lapok útján hívja meg. Albizottságot küldött ki a beszámoló rendezésére, a fogadtatás részleteinek megbeszélésére és ezeket a többi pártok vezérferfiaival is közli és ha a rendezésben részt venni óhajtanak, közreműködésüket igénybe veszi.

Halálozás. Masztics Ádám m. kir. főerdőmérnök életének 45-ik évében elhunyt Nagybányán.

Házasság. Néhai szendrői Geőcze István kincstári tiszt leányát Ellát oltárhoz vezette Heininger Károly szatmári építőmester Nagybányán.

Eljegyzés. Hornyák János jegyet váltott Baternay Jolánkával, Beregrákoson.

A nagykárolyi legényegyesület házszentelése. A kath. legényegyesület házszentelését folyó hó 29-ről október hó 13. halasztotta az elnökség Károlyi gróf képviselő beszámolója miatt

Vármegyei pótdadók. Az okt. hó 10. tartandó vármegyei közgyűlésen a következő vármegyei pótdadók megállapítása kerül tárgyalás alá: 1. 1% pótdadó közművelődési célokra. 2. 1% pótdadó a vm. tisztviselői nyugdíj alapra. 3. 1 1/2% pótdadó a helyi érdekű vasutak segélyezésére felvett kölcsön törlesztésére. 4. 1 1/2% pótdadó a különféle célokra felvett kölcsön törlesztésére. 5. Az 191. évi LIX. t. c. alapján a vm. tisztviselői nyugdíjalapra 3% pótdadó kivetésére.

Bővítik a nagyszöllősi állomást. A m. kir. államvasutak nagyszöllősi állomását kibővítik, s ezért a szükséges földterületre a kisajátítási jog engedélyeztetett.

— **Az ugoocsi főispán jubileuma.** Beesky Emil főispán ez évben tölti be közzolgálatának 25 ik évét. Ez alkalomból nagyobb ünnepség keretében fogja őt a vármegye közönsége jubilálni.

Fályázati hirdetések egyszeri közlésének díja 5 K

A nm. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium 2103—1912. e. sz. körrendelete alapján készült.

Elemi iskolai végbizonyítvány { Ara: **Ismétlőiskolai** „ } **7 fillér.**

Törzskönyv az elemi iskola hatodik évfolyamát végzett tanulókról. Küliv, ára **9 fill.** Beliv, (egy iv 12 tanuló részére) ára **9 fill.**

Törzskönyv az ismétlő iskolai tanfolyamot végzett tanulókról. Küliv, ára **9 fill.** Beliv, (egy iv 12 tanuló részére) ára **9 fill.**

Kapható a Pázmány-sajtóban Szatmáron.

Vak gyermekek óvodája. A néhai hidaskürti Nagy Sándor által hagyományozott 100.000 koronából, a vak gyermekek részére felépített hazánkban az első óvó, ahová az 5—7 éves koru gyermekek a f. évi szeptember hó elsejétől már felvételt nyernek. Az óvóban, — igazolt szegénység alapján — nem, vallás és nemzetiségre való tekintet nélkül olyan 5—7 éves koru vak gyermekek nyerhetnek felvételt, akik a vakságon kívül más testi vagy szellemi fogyatkozásban nem szenvednek. A felvett növendékek az óvóban szakszerű oktatásban, nevelésben és megfelelő gondozásban részesítenek. A felvétel iránti kérvények a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz címezve a vakok budapesti kir. országos intézete igazgatóságához (VII. István-ut 95 sz.) nyújtandók be, ahol a felvételre vonatkozó mindennemű utbagazítás is megszerezhető.

A nyugdíjba menés megszorítása. A v. és k. miniszter rendeletet bocsátott ki az iránt, hogy a tanítók nyugdíjaztatása körül a tanfelügyelőségek és a közigazgatási bizottságok szigorubbban járjanak el, mert vannak olyan tanítók, akik 10—15 évi szolgálat után minden alapos ok nélkül nyugdíjba mennek. A jövőben tehát csak tényleges ok (hajlottkor, betegség, testi gyöngeség stb.) alapján fognak a néptanítók nyugdíjaztatni.

Kölcsönös áthelyezés. Dr. Láng Mihály lugosi kir. segédtanfelügyelő és Berényi Géza beregszászi kir. tanfelügyelőségi tollnok a szolgálat érdekében kölcsönösen áthelyeztettek.

Kinevezés. Darai Margit polgári iskolai tanítónőt az iglói polgári leányiskolához tanárnővé nevezte ki, az egyházi hatóság.

Makóczy Géza papi és polgári szabó — Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

LOHR MÁRIA (Kronfus), a főváros első és legrégebbi csipke-tisztító-, vegytisztító- és kelme-festő-gyárintézete Budapest VIII., Baross-utca 85, a szakmájába vágó összes megrendeléseket gyorsan és jutányosan teljesíti.

Menyasszonyi kelengye

200 K-tól

2000 K-ig

SPITZ BÉLA

női s urí divatáruházában

SZATMÁR-NÉMETI

Hám János-u. 1.

színház mellett.

Vidékre

mintákat küldök.

IRODALOM

A Zászlónk, a magyar ifjúságnak ez az izig vérig jóbarátja, pajtása, testvére, krisztusi eszmékkel telített mestere immár a tizenegyedik évfolyamával köszöntött be. Tavaly ünnepelte tizedik évfolyamát, meleg, bensőséges, büszke, boldog, szép ünneppel és együtt ünnepelt vele harmincezer diák. Harmincezer arc pirult ki lelkes örömmel, harmincezer szempár ragyogott, fénylett a lélek tiszta tüzeiben, mikor ünnepi jubileumi köntöseben küldte szíve mélyéből fakadó üdvözlését a tízéves Zászlónk. Apostoli munkát végez ez a pompás lap. Megfogja a lelket első szavával, oda férközik a szívekbe, tüzes, bátor, magyar energiákkal telített, igazi jellemre neveli az ifjúságot és azt akarja, hogy az ifju legyen gerinces, akarattal bíró, ruganyos izmu, az életben a helyét bátran megálló, vidám és boldog, nem pedig cinikus, életunt, fanyar és fáradt. A tizenegyedik évfolyammal indul immár hódító útjára a Zászlónk. Most is, mint eddig telve szébbnél-szebb cikkekkkel, gyönyörű kiállításban, méltóképen a diákok közt már fogalomává vált nevéhez. Első helyen közli, hogy Ő Szentsége szívből adja a Zászlónk szerkesztőjére, munkatársaira és olvasóira apostoli áldását a jubileum alkalmából. Sik Sándor versét, Orbán Dezsőnek a regényét, Domány Ferenc elbeszélését említi meg az első szám nivós tartalmából először. Cikkét hoz az esperantóról, az egy vágányú vasutról, folytatja a Nyugat országain keresztül című utirajzot. Szép szavakban emlékszik meg az eucharisztikus kongresszusról. Janeiró humoros cikkével nevelteti meg a diáksereget és ezenkívül sok-sok apróság, és a Fakadó Rügyek, a szébbnél-szebb képek teszik változatossá, széppé, vidámmá és kedvelté a legjobb ifjúsági lapot.

TOLNEK

Palinodia.

Az eucharisztikus kongresszusról imígyen szellemeskedett a „Világ“.

Bécs és az Isten.

- Mi van Bécsben?
- Eucharisztikus kongresszus.
- Mikor szép a kongresszus?
- Ha sikerül.
- Mikor nem sikerül?
- Ha szél van és eső.
- Ki csinálja a szelet?
- Az Isten?
- Hát az esőt?
- Azt is.
- Tudja az Isten, hogy Bécsben kongresszus van?
- Az Isten mindent tud.
- Miért van a kongresszus?
- Hogy ápolja és növelje a vallásos érzést.
- Valósággal azért, vagy állítólag azért?
- Állítólag.
- Hát valósággal?
- Valósággal az egyház hatalmának fejlesztéséért: mindenféle tekintélynek, a dinasztikus tekintélynek is emeléseért; a péterfillérekért és egyéb földi jókért.
- Tudja ezt az Isten?
- Az Isten mindent tud.
- Miért mondja ezt olyan kenetes hangon?
- Mert vallásos vagyok.
- Akkor miért nem vesz részt a kongresszuson?
- Mert szél van és esik az eső.
- Ki csinálja a szelet és az esőt?
- Ezt már kérdezte.
- Igaz, de befejezésül még egyszer kell rá felelni. Nos?

- Isten csinálja a szelet is, az esőt is.
- Akarta Isten, hogy a kongresszus alatt szél és eső legyen?
- Akarta.
- Honnan tudja ezt?
- Mert ha azt akarta volna, hogy szép idő legyen, akkor az lett volna.
- Hát miért nem akarta?
- Mert nem szereti az eucharisztikus kongresszust. Legalább azt kell hinnem.

— Na látja!

Lapunk barátja ezen mélyen meghatódott és a következő antithesist rakta le a szerkesztőségi asztalra.

Budapest és a „Világ“.

- Mi van Budapesten?
- A „Világ“ szerkesztősége.
- Mikor szép a szerkesztőség?
- Ha sikerül.
- Mikor nem sikerül?
- Ha bolond likból bolond szél fuj és ha eszmeharmat híján beszáradnak a koponyák.

- Ki csinálja a bolond szelet?
- A bolond likból az ugy magátul fuj.
- Hát a koponyák kiszáradását?
- Az már némely emberrel vele születik.

— Tudja a „Világ“, hogy a bécsi kongresszus nem kér tőle engedelmet, hogy legyen?

- A „Világ“ mindent tud.
- Ha a „Világ“ mindent tud, akkor azt is tudja, hogy miért van a kongresszus?
- Hogy ápolja és nevelje azt a vallásos érzést, amelytől a „Világ“ nagyon fél, mert sokat emlegeti.

- Valósággal fél, vagy állítólag?
- Állítólag nem.
- Hát valósággal?
- Valósággal fél az egyház hatalmának fejlődésétől, mindenféle tekintélynek, a dinasztikus tekintélynek is, emelésétől, a péterfillérektől és egyéb földi jók miatt, melyeket a maga számára szeretne bezsebelni; azonban azoktól kopik az álla.

- Tudja ezt a „Világ“?
- A „Világ“ mindent tud.
- Miért mondja ezt olyan kenetes hangon?

- Mert igaz.
- Miért nem hívták meg tehát a „Világ“-ot a bécsi kongresszusra?
- Mert nem szeretik a bolond szelet, amely bolond likból fuj, és a beszáradt koponyákat.

- Ki csinálja a bolond szelet és a koponyák beszáradását?

- Ezt már kérdezte.
- Igaz, de befejezésül még egyszer kell rá felelni. Nos?
- Olvassa el a „Világ“ akármelyik számát, akkor többet nem kérdezi.
- Akarta a „Világ“, hogy a kongresszus alatt bolond likból bolond szél fujjon s hogy a kiszáradt koponyáját fitogtassa?
- Akarta.
- Honnan tudja ezt?
- Mert ha azt akarta volna, hogy bolond likból bolond szél ne fujjon, és beszáradt koponyáján az emberek ne mulassanak, hallgatott volna.
- Hát miért nem hallgatott?
- Mert irigyelte Bálaám szamarának dicsőségét. De az legalább okosan szólalt meg.
- Na látja!

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

A Neuschlosz-féle

NASICI

tanningyár és gőzfűrésztársaság

susine-gjurgjenovaci

parkettgyára

ajánlja kiváló minőségű

szlavoniai

tölgyfából termelt

PARKETTAIT

első- és másodrendű választékban, a legszolidabb napi áron. Értekezni lehet a r.-t. szatmári üzletvezetőségével, a gőzfűrésztelep irodájában.

TELEFON 28.

Hirdetések jutányos árban közöltetnek.

Friss husok.		K	f	Füstölt áruk.		K	f
1 ko. marhahus pecsenye	1 68	1 ko. debreczeni páros	2 20	100 ko. fehér szalona	176	—	—
1 " " levesnek	1 60	1 " lengyel kolbász	2 1	1 ko. paprikás stráf	2 40	—	—
1 " sertéshus	1 84	1 " sonka kolbász	2 1	1 ko. kolozsvári szelet	2 40	—	—
1 " borjúhús	2 00	1 " krakói	2 1	1 " füstölt szalona	1 24	—	—
1 " bányahús	—	1 " krinolin	2 1				
1 " juh-hús	—	1 " parizer	2 1				
1 " friss hús olvasztani	1 84	1 " máj. sajt	2 1				
1 " " szalona	1 76	1 " disznófej sajt	1 80				
1 " " bórnelkül	1 76	100 pár virsli tormás	10 1				
1 " friss kolbász borsos fokh. citromos	2 1	100 pár frankfurti	16 1				
1 " friss zsír	1 84	100 drb. salvaládé	10 1				

Szalónak.

100 ko. fehér szalona . . . 176 —
1 ko. paprikás stráf . . . 2 40
1 ko. kolozsvári szelet . . . 2 40
1 " füstölt szalona . . . 1 24

Tisztelettel: **Bölönyi László.**

Szolid munka! Pontos kiszolgálás!

100.000

lábat tesz tönkre a szűk cipő. Aki ennek ellensége, önmagának meg jó barátja, az rendelni fog izlése szerint cipőt

Walek János

czipész mesternél.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.

(Böllönyi-féle ház.)

Pázmány-Sajtó

✻ villamos erőre berendezett könyvnyomda ✻

Szatmár, Iskola-köz 3.

Készít mindennemű nyomtatványokat izléses kivitelben és mérsékelt árak mellett.

Raktáron tartja a következő elemi iskolai nyomtatványokat:

Felvételi napló az elemi mindennapi iskolák és a velük kapcsolatos általános és gazdasági ismétlő-iskolák, továbbá a felső népiskolák, a polgári iskolák és a polgári iskolákkal kapcsolatos női keresk. tanf. számára, a/2 minta. A külív 24 tanuló számára **05**
A belív 32 tanuló számára **05**

Előmeneteli és mulasztási napló az elemi mindennapi iskolák és a velük kapcsolatos általános és gazd. ismétlő iskolák számára, b/2. minta. A belív 4 tanuló számára **05**

Felvételi napló óvodák részére **05**

Leltári napló, 1 iv **08**

Haladási napló, kötve **2.-**

Látogatási napló, kötve **2.-**

Iskolai napló, kötve **2.-**

Népiskolai értesítő-könyvecske havi beosztással 1 drb **16**

Népiskolai értesítő könyvecske negyedévi beosztással 1 drb **16**

Népiskolai (elemi) bizonyítvány 1 példány **04**

Tanítói és kántortanítói díjlevél (új minta) 1 iv **08**

Nyugta, 1 iv **04**

Próbalapok (korrekták) magyar és diktandó vonalzással, csinos nyomdai kiállításban, **100 példány** **1.-**

Népiskolai költségvetés, 1 iv **06**

Javadalmi jegyzőkönyv, 1 iv **08**

Pénztári napló, (kül- és belív) 1 iv **08**

Pénztári főkönyv. (Rendes évi számadás.) 1 iv **08**

Jelentés az esperesi hivatalhoz. Új minta. (Cir. 1883. V. és 1884. I.) 1 iv **08**

Postakönyv, kötve **1.80**

Iktatókönyv, kötve **2.-**

200 drb hivatalos boríték nyomtatással **3.-**

200 drb levélpapír nyomtatással **3.-**

100 iv finom fehér írópapír **1.40**

100 iv fogalmi papír **1.-**

Itatóspapír, nagy ívekben, 1 iv **10**

Minden 10 koronán felüli megrendelést portómentesen szállítunk.

Park és kertrendezéshez

magas törzsű gyökermes bokorrózsák és rózsafák

Bertha Károly műkertésznél

Szatmár, Dinnyéskert 6.

Telefon 27. VIRÁGÜZLET: Telefon 27.

Deáktér 3. szám.

Előkelő izléssel és határos összeállításban

élővirág-diszmnunkák minden idényben.

Disznővények, pálmák, virágok, szobanövények cserépbén. A legváltozatosabb kivitelű csokrok minden alkalomra a legegységesebb összeállításban. A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig

KOSZORUK

gyorsan és jutányosan készíttetnek. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan elintézik.

SÜRGÖNYCZIM:

Bertha kertész Szatmár.

Óriási választékban érkeztek

a legjobb gyártmányú utazóbőröndök és kosarak, valamint férfi és női harisnyák, séta pálczák és minden néven nevezendő díszmű és norinbergi játék, üveg és porcellán nagy választékban

Blatniczky István

Szatmári Bazárjában

KAZINCZY-UTCZA 10.

Üzlet áthelyezés.

Győry Károly

üveg és porcellán üzletét Deák-tér 9. sz. alá, saját házába helyezte át.

Telefon - szám 232.

VOGL ADOLF

templomi felszerelések műintézete **HALL, Innsbruk mellett** (Tirol.)

Készít oltárokat, szószékeket, keresztkutakat, templom- és gyónószékeket, valamint imaszámolyokat minden stílusban.

Szállít **egyházi szobrokat** fából, olajfestéssel és aranyozással mindenféle nagyságban. — **Dombormű faragvány képeket** (mint pl. 14 stációképet,) **Krisztus szobrokat**, kereszttel vagy anélkül, úgy egyházi mint magán használatra; készít ugyanilyen szobrokat missio-keresztek vagy utak mentén álló keresztekre. — **Bethlehemi jászolok** bő választékban. — Kérdezősködésekre azonnal kimerítően válaszol. Rajzokkal, fényképmásolatokkal és illusztrált árjegyzékkel készségesen és díjtalanul szolgál.

Inglík József

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete
Szatmár Deáktér. Városház-épület.

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű **polgári öltönyöket, papi reverendákat**; mindennemű öltöny készítésnél a fősulyt az **elegáns szabás és finom kivitelre** fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok szállítmányaim valódi színe és tartósságáért.

Állandó nagy raktár honi és angol gyártmányú szövetekben. Elsőrangú egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem **nagy forgalma** által áruimat **olcsóbb ár mellett szállíthatom**, mint bármely más cég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközöltetnek.

Kérem ennél fogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni; biztosítom, hogy a legcsekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb megelégedésére fog szolgálni.

INGLIK JÓZSEF,

szabómester.

**Iskolakönyvek,
Imakönyvek,
Folyóiratok,
Díszművek,
Üzleti könyvek,
Könyvtárak,
Albumok**

kötését és aranyozását, ugyiszintén rajzok kasírozását, passepartoutok, papír-reklámláblák aranyozását, pontos és tartós kivitelben, szolid árak mellett készít

Gárdos Ferencz

könyvkötészet

Szatmár-Németi, Deáktér 7.

Halmi-ház.

Az 1911-i szatmári kiállításon jó munkáért BRONZÉREMMEL kitüntetve.

Ma már mindenki tudja, hogy lakást, butorozott szobát, üzlet és gyár-helyiséget bérelni, kiadni, ingatlant úgy a fővárosban, mint a vidéken venni, eladni csak HUSZÁR A. hirdetési irodája útján lehet. Budapest, V. Zrínyi-utca 1. Gresham-palota. Legmegbízhatóbb vállalat. Elsőrangú ajánlatok.

Blatniczky Fános

elsőrangú kályhás-üzlete.

Lakás:

Raktár:

Bercsényi-utca. Petőfi-utca 3.

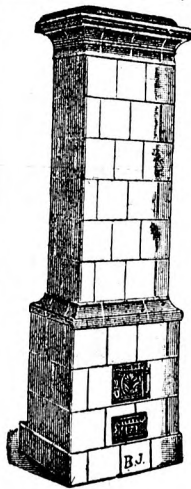
(Saját ház)

(Népbank-épület)

A legrégebb kályhás-üzlet Szatmáron.

Fennáll 14 év óta.

Szolid árak.

Pontos kiszolgálás.

Készít a legkényesebb izlésnek is megfelelő mindenemű porcellán és cserépkályhákat, takaréktűzhelyeket kandallókat, fűrdőkádákat és falburkolatot. Ugyanezekből állandóan nagy raktárt tart.

Csakis elsőrangú kályhás munkákat alkalmaz és minden munkát a saját vezetése alatt végez úgy helyben, mint a vidéken.

Régi kályhák új szerkezetre való átalakítását jutányos árért vállaltja.

ROZSNYAY és JÁSZAY

műszerészek

varrógép és kerékpár

RAKTÁRA,

mechanikai gépjavitó

MŰHELYE

SZATMÁR - NÉMETI,

Hám János-utca 12.

(Bejárat Rákóczi-utca felől.)

Varrógép, írógép, gramofon és fegyver javítást szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölünk. — Raktáron tartjuk a legjobb minőségű varrógépeket úgy házi, mint ipari célra. Minden rendszerű varrógépekhez tűk kaphatók.

Magyarország legrégebbi egyházi szerek és zászlók gyára.

OBERBAUER ALAJOS UTÓDA

Alapított
1863-ban.

GYÁR ÉS RAKTÁR:

BUDAPEST, V., VÁCZI-UTCZA 41. SZÁM.

ÖTSZÖR
kitüntetve.

Czégtulajdonos: Kronberg József a Ferencz József-rend lovagja, Klotild főhercegné szony 5 cs. és kir. fensége és Magyarország hercegné primás Ur Ö. Eminentájának udvari szállítója.

Egyházi és egyleti zászlók, éroz- és faárúk.

Arjegyzekek és költségtervezetek díj- és bérmentesen küldetnek.

A budapesti, váci, központi és egyházmegyei, valamint a nyitrai, pécsi, székesfehérvári, győri és gyulafehérvári oltáregyletek, továbbá a kassai egyházmegyei műszaki iroda és a cs. és kir. hadsereg szerződött szállítója.

Telefon 167-34.

Ajánlja: miseruha és egyházi szerelvényekből dusan föl-szerelt nagy raktárát, mely bővelkedik gót-, román- és reneszánsz-stilű ruhákban, valamint pontifikáló szerekben, stb. stb.

Telefon 3-72.

TOKAJ-HEGYALJAI BOROK
KIZÁRÓLAGOS ÁRUSÍTÁSA

Hám János-utca, (dr. Vajay-palota),

hol a legkitünőbb saját termésű, legtisztábban kezelt: kizárólag tokaji boraink kaphatók alanti minőségben:

Kitünő izű tokaji asztali bor	literenként	K 1.10
Kitünő izű édeskés tokaji asztali bor	"	K 1.20
Kitünő izű tokaji pecsenyebor	"	K 1.40
Kitünő minőségű tokaji szomorodni bor (1910. évf.)	"	K 1.60
Kitünő minőségű tokaji szomorodni (1908. évfolyam)	"	K 2.—
Kitünő minőségű tokaji szomorodni (1904. évfolyam)	"	K 3.—
Asszu- és gyógyborok 1/2 literes palackokban,		
1904. évi 3 puttonos asszu	"	K 3.—
1909. évi 5 puttonos asszu	"	K 5.—

A borok eredeti töltésük és azok tisztán kezelt jó minőségéért és valódiságáért felelősséget vállalunk.

Vidéki megrendelések a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Meggyőződésképpen szíveskedjék egy próba palack megvételével kísérletet tenni.

Tokaj-hegyaljai borüzlet Hám János-utca,
dr. Vajay-palota.

WALTHER GIDA

katholikus cég, az arany érdemkereszt tulajdonosa

ÜVEGFESTÉSZETE

velencei és üveg mozaik intézete

Budapest, VIII., Conti-utca 25.

Telefon 70-01

Készít művészi kivitelű festett

TEMPLOMABLAKOKAT,

velencei és üvegmozaikot

a legegyszerűbből a leggazdagabb kivitelig jutányos ár mellett.

Legutóbb készült munkák: Veszprémi székesegyház 32 ablak. — Szigetvári templom 10 ablak. — Hódásági templom Bácsm. 15 nagy Sárospataki főtemplom 12 nagy ablak. — Sátoralja-Ujhely 8 nagy ablak. — Kőhalmi Szent Ferencz-rendi templomokban 47 nagy ablak. — Bartfai és örökimádási templom 4 nagy ablak és 28 kisebb szőnyeg ablak. — Budapesti a nemesnádudvari, hosszuróti, futaki, esztergomi, dősi és besztercebányai püspöki és vártemplomi, valamint az ungvári, vetési, csanádosi és góbei templomok festett ablakai.

Színes minta rajzokat díjmentesen küldök. — Számos kitüntetés és elismerés a készített munkák után. — Kívánatra saját költségemen a helyszínére utazom.

